

**CIEĽOVÉ POŽIADAVKY
NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV
Z ANGLICKÉHO JAZYKA/ÚROVEŇ C1**

BRATISLAVA 2016

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskum a športu Slovenskej republiky dňa 21. 12. 2016
pod číslom 2016-25786/49974:1-10B0 s platnosťou od 1. 9. 2018

OBSAH

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA	3
2. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE	4
3. KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE	7
4. FUNKCIE JAZYKA	10
5. KOMUNIKAČNÉ TÉMY, TYPY TEXTOV A ŽÁNROV, ŠTYLISTIKA	11
6. ILUSTRATÍVNA ŠPECIFIKÁCIA – JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY	16
7. INTERKULTÚRNE VEDOMOSTI.....	37

1. CHARAKTERISTIKA PREDMETU DRUHÝ VYUČOVACÍ JAZYK VO VZDELÁVACEJ OBLASTI JAZYK A KOMUNIKÁCIA

Vyučovací predmet druhý vyučovací jazyk patrí medzi všeobecnovzdelávacie predmety a je súčasťou vzdelávacej oblasti *Jazyk a komunikácia*. Táto vzdelávacia oblasť je zameraná na postupné osvojovanie si jazyka ako nástroja myslenia, komunikácie a zdroja osobného a kultúrneho obohatenia človeka. Dôraz sa kladie na praktické využitie osvojených kompetencií, efektívnu komunikáciu, uvedomenie si a rešpektovanie kultúrnej a jazykovej rôznorodosti. Spolu s komunikačnými jazykovými kompetenciami sa rozvíjajú i všeobecné kompetencie, čo poskytuje priestor pre uplatnenie medzipredmetových vzťahov.

Cieľom vzdelávania v druhom vyučovacom jazyku je, aby žiak po absolvovaní štúdia dosiahol z druhého vyučovacieho jazyka komunikačnú úroveň C1 podľa Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky (ďalej aj SERR). Ide o úroveň, po dosiahnutí ktorej je používateľ jazyka definovaný ako „skúsený používateľ“ (SERR, s. 26).

Absolvent bilingválneho vzdelávania dokáže v druhom vyučovacom jazyku nielen porozumieť, ale aj ústne a písomne prezentovať odborné témy z oblastí vyučovacích predmetov, ktoré sú na škole v danom jazyku vyučované. Podmienkou dosiahnutia komunikačnej úrovne C1 je zvládnutie všetkých jazykových štruktúr, lexiky a komunikačných kompetencií, ktoré vymedzujú nižšie referenčné úrovne SERR (A1, A2, B1, B2).

Globálna stupnica Spoločného európskeho referenčného rámca pre jazyky uvádza, že na komunikačnej úrovni C1 žiak:

- sa dokáže vyjadriť plynulo a spontánne, takmer bez zjavnej námahy, bez zjavného hľadania výrazov,
- dokáže zvoliť vhodnú formuláciu zo širokých možností jazyka na to, aby sa jasne vyjadril bez nutnosti obmedziť to, čo chce povedať,
- dokáže porozumieť širokému rozsahu náročných, dlhších textov a rozoznať ich implicitné významy,
- má zvládnutý taký široký lexikálny repertoár, ktorý mu umožňuje opismi ľahko prekonať prípadné nedostatky,
- dokáže využívať jazyk pružne a účinne na spoločenské, akademické či profesijné účely,
- dokáže vytvoriť zrozumiteľný, dobre usporiadaný a podrobný text na zložité témy (SERR, 2013, s. 26 – 31, upravené).

2. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

2.1 VŠEOBECNÉ KOMPETENCIE

Žiak na úrovni C1 uplatňuje medzipredmetové kompetencie a disponuje:

- **všeobecnými vedomosťami** – vedomosťami o osobách, inštitúciách, udalostiach, procesoch, operáciách, vzťahoch a o krajinách, v ktorých sa daný jazyk používa,
- **sociokultúrnymi vedomosťami** – vedomosťami týkajúcimi sa spoločnosti a kultúry spoločenstva, v ktorom sa jazyk používa (vedomosti o každodennom živote, životných podmienkach, medziľudských vzťahoch, hodnotách a presvedčeniach, znalosť reči tela, spoločenských konvencií a rituálov),
- **interkultúrnym povedomím** – vedomosťami o spoločných črtách a rozdieloch medzi svojím „východiskovým svetom“ a „svetom cieľového spoločenstva“,
- **praktickými zručnosťami a schopnosťami** – schopnosťou správať sa v súlade s konvenciami, schopnosťou vykonávať bežné aj špecifické činnosti potrebné pri práci, učení sa, trávení voľného času, vnímavosťou voči kultúre, schopnosťou prekonávať stereotypné vzťahy,
- **postojmi a motiváciou** – hodnotami, presvedčením, osobnostnými faktormi,
- **schopnosťou učiť sa** – disponuje učebnými stratégiami, citom pre jazyk, komunikačným vedomím, schopnosťou osvojovať si výslovnosť, schopnosťou študovať, schopnosťou vyhľadávať a využívať materiály, nové technológie.

Žiak si vedome osvojuje kompetencie, dopĺňa si ich, kriticky ich hodnotí a uplatňuje.

Interkultúrne kompetencie ako súčasť všeobecných kompetencií sú kompetencie, ktoré umožňujú rozvoj a lepšie pochopenie inakosti, vytvorenie väzby medzi kognitívnym a afektívnym učením sa, umožňujú nadobúdanie nových skúseností. Vyučovací predmet druhý vyučovací jazyk poskytuje priestor pre rozvoj týchto kompetencií vďaka implicitnej vlastnosti jazyka ako nositeľa kultúrnych hodnôt a nástroja ich ďalšieho šírenia a spoznávania. Učiaci sa je schopný plniť úlohu sprostredkovateľa medzi účastníkmi dvoch (alebo viacerých) odlišných kultúrnych skupín a vlastnej kultúrnej skupiny.

Interkultúrne vzdelávanie má preto za cieľ postaviť učiaceho sa do roly sociálneho aktéra a nezameriavať sa prioritne na osvojenie civilizačných znalostí. Rozvoj jazykovej výučby má potenciál smerovať k tomu, aby učiaci sa nadobudol otvorené, aktívne postoje a kritické pochopenie toho, ako pozitívne spracúvať inakosť. Cieľom je rozvíjať záujem o objavovanie kultúrnej rozmanitosti. Interkultúrne vzdelávanie je založené na dynamickom rozvoji kultúrnej a sociálnej identity učiaceho sa.

Žiak na úrovni C1 dokáže:

- pri stretnutiach s rôznymi spoločenskými a kultúrnymi skupinami viesť komunikáciu spôsobom, ktorý hovoriacim umožní spoznávanie nového, pričom v rámci komunikácie akceptujú inakosť a kultúrnu rozmanitosť,
- iniciovať dialóg s cieľom pochopiť kultúrnu inakosť hovoriacich,
- pozitívne spracovať reakcie na nové poznatky a kultúrnu inakosť,

- plynulo prejsť zo spontánnej reakcie na inakosť k premyslenej a kontrolovanej reakcii,
- uprednostniť objektívny pohľad na kultúrne novú situáciu pred afektívnym a osobným pohľadom na vec.

2.2 KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ KOMPETENCIE

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa okrem všeobecných kompetencií vyžaduje komunikačné správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné nielen v krajinách, kde sa daným jazykom hovorí, ale aj v medzinárodnej komunikácii.

2.2.1 Jazykové kompetencie

V rámci jazykových kompetencií na úrovni C1 rozlišujeme (SERR, 2013, s. 113 – 119, upravené):

– **lexikálnu kompetenciu**

Žiak má široký lexikálny repertoár, dokáže pohotovo prekonávať medzery pomocou opisov; zriedkavo hľadá vhodnejšie výrazy alebo uplatňuje stratégie vyhýbania sa. Dobre ovláda idiomatické a hovorové výrazy. Badáť príležitostné menšie prehrešky voči gramatike a vetnej skladbe, ale bez významných chýb v slovnej zásobe.

– **gramatickú kompetenciu**

Žiak sa vie vyjadrovať gramaticky veľmi presne, chyby robí len zriedkavo a je ťažké ich identifikovať.

– **sémantickú kompetenciu**

Žiak si uvedomuje vzťah slova k všeobecnému kontextu (referencia, konotácia), vzťahy medzi lexikálnymi jednotkami (synonymia/antonymia, hyponymia, kolokácia, vzťahy medzi časťou a celkom) a ovláda význam gramatických tvarov, gramatických kategórií, štruktúr a postupov.

– **fonologickú kompetenciu**

Žiak dokáže „variovať“ intonáciu a správne umiestňovať vetný prízvuk, aby vyjadril jemnejšie nuansy významu“.

– **ortografickú, ortoepickú kompetenciu**

Žiak dokáže usporiadať text, členiť ho do odsekov, dôsledne dodržiavať interpunkciu a správne vyslovovať písanú formu jazyka.

2.2.2 Sociolingválna kompetencia

Žiak dokáže:

- rozoznávať široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov a uvedomuje si posuny medzi jednotlivými funkčnými štýlmi; občas mu však treba objasniť niektoré detaily, najmä, keď mu je prízvuk hovoriaceho neznámy,
- sledovať filmy, ktoré vo veľkej miere uplatňujú slang a idiómy,
- pružne a cielene používať jazyk na spoločenské účely vrátane emotívneho vyjadrenia, narážok a žartovania (SERR, 2013, s. 123, upravené).

2.2.3 Pragmatické kompetencie

Žiak na úrovni C1 preukazuje vysoký stupeň zvládnutia pragmatických kompetencií, ako je prispôsobivosť okolnostiam, zmena partnerov v diskusii, rozvoj tematických zložiek, koherencia a kohézia, plynulosť rečového prejavu a presnosť výpovede.

Žiak dokáže:

- prispôbiť svoj prejav, svoje vyjadrovacie prostriedky situácii a partnerovi v komunikácii a dokáže si zvoliť vhodnú úroveň formálnosti, ktorá zodpovedá daným okolnostiam,
- dokáže pohotovo vybrať slová tak, aby správne zareagoval, keď sa chce ujať slova, alebo aby získal čas a udržal si slovo, kým premýšľa,
- premyslene sformulovať opisy a rozprávania, pričom v nich rozvinie základné myšlienky, začlení do nich vedľajšie témy a urobí vhodný záver,
- vecne, plynulo a správne štruktúrovať svoju reč a slohové útvary, spojovacie a kohézne prostriedky,
- bez väčšieho úsilia vyjadrovať sa plynulo a spontánne,
- hodnotiť názory a výroky vo vzťahu k stupňu, napríklad istoty, neistoty, presvedčenia, pochybnosti, pravdepodobnosti a pod. (SERR, 2013, s. 124 – 132, upravené).

3. KOMUNIKAČNÉ JAZYKOVÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

Podľa SERR rozlišujeme nasledovné komunikačné činnosti a stratégie:

- receptívne: počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením,
- produktívne: ústny prejav, písomný prejav,
- interaktívne: ústna interakcia, písomná interakcia,
- mediačné.

Použitím týchto komunikačných činností a stratégií žiak dokáže primeraným spôsobom realizovať svoje komunikačné potreby a zámery v konkrétnej situácii na úrovni C1.

3.1 RECEPTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.1.1 Počúvanie s porozumením

Žiak dokáže:

- porozumieť dlhšiemu prehovoru na abstraktné a zložité témy,
- rozoznať široký rozsah idiomatických a hovorových výrazov a uvedomovať si štylistické posuny,
- sledovať dlhší prehovor, dokonca aj keď nie je zreteľne štruktúrovaný a keď sú vzťahy vyjadrené iba v náznakoch,
- vybrať, zvoliť a zhrnúť detailné informácie, ktoré sú potrebné na vykonanie činností (ak je k dispozícii viacero zdrojov),
- relatívne ľahko sledovať väčšinu prednášok, diskusií a debát,
- vybrať si konkrétne informácie z verejných oznámení napriek ich nedostatočnej zvukovej kvalite, napríklad na stanici, štadióne a pod.,
- porozumieť širokému rozsahu nahratého alebo vysielaného zvukového materiálu a dokáže identifikovať jemnejšie detaily vrátane naznačených postojov a vzťahov medzi hovoriacimi (SERR, 2013, s. 68 – 70, upravené).

3.1.2 Čítanie s porozumením

Žiak dokáže:

- podrobne porozumieť dlhým, zložitým textom za predpokladu, že si ťažšie úseky môže opäť prečítať,
- porozumieť ľubovoľnej korešpondencii, ak môže príležitostne použiť slovník,
- zbežne prečítať dlhé texty a zachytiť kľúčové informácie,
- rýchlo rozoznať obsah a dôležitosť novinových správ, článkov a dokáže sa rozhodnúť, či má zmysel, aby sa nimi podrobnejšie zaoberal,
- podrobne porozumieť širokému spektru dlhých, zložitých textov, s ktorými sa môže stretnúť v škole a v spoločenskom živote, a pritom identifikovať jemné významové odtienky postojov a vyslovených aj nevyslovených názorov,
- podrobne porozumieť dlhým, zložitým návodom týkajúcim sa nového zariadenia alebo postupu za predpokladu, že ťažké úseky si môže opakovane prečítať (SERR, 2013, s. 68 – 70, upravené).

3.2 PRODUKTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.2.1 Ústny prejav (monológ, prezentácia, prednáška a pod.)

Žiak dokáže:

- detailne opísať osoby, udalosti, predmety, situácie, činnosti,
- podrobne sa vyjadrovať na zložité témy,
- plynulo predniesť oznámenia, správne klásť dôraz a intonovať, aby vyjadril jemnejšie rozdiely významu,
- predniesť jasnú, dobre štruktúrovanú prednášku na zložitú tému,
- rozviesť a podporiť svoje názory vedľajšími argumentmi, dôvodmi a vhodnými príkladmi,
- spätne preformulovať to, čo chce povedať, keď narazí na problém (SERR, 2013, s. 60 – 62, upravené).

3.2.2 Písomný prejav

Žiak dokáže:

- napísať zrozumiteľný, dobre štruktúrovaný text na zložité témy,
- usporiadať text, členiť ho do odsekov a dôsledne používať interpunkciu,
- podrobne opísať svoje postoje, názory a stanoviská a podporiť ich ďalšími argumentmi, dôvodmi a pomocou vhodných príkladov,
- vybrať si jazykový štýl a lexikálne jednotky, ktoré najviac vyhovujú prijímateľovi, ako i téme a žánru písomného prejavu,
- robiť si podrobné poznámky počas prednášky na témy vo svojej oblasti záujmu alebo svojho odboru/predmetu štúdia (SERR, 2013, s. 63 – 64, upravené).

3.3 INTERAKTÍVNE ČINNOSTI A STRATÉGIE

3.3.1 Ústna interakcia (dialóg, diskusia, pohovor a pod.)

Žiak dokáže:

- vyjadriť svoje myšlienky plynulo a spontánne, takmer bez námahy,
- sledovať a ľahko udržiavať diskusiu, aj na abstraktné, zložité a neznáme témy,
- reagovať na otázky, komentáre a argumenty v diskusii,
- pružne a efektívne používať jazyk na spoločenské účely vrátane vyjadrenia emócií, narážok a vtipu,
- klásť spresňujúce otázky, aby sa uistil, či pochopil, čo chcel hovoriaci povedať, a aby získal vysvetlenie dvojznačných informácií (SERR, 2013, s. 76 – 84, upravené).

3.3.2 Písomná interakcia

Žiak dokáže:

- jasne a presne vyjadriť svoj názor alebo zaujať stanovisko v písomnej forme prostredníctvom listov, e-mailov, účasti na internetových diskusiách, pričom sa na adresáta obracia pružne a efektívne,

- zrozumiteľne napísať listy osobného charakteru, jazyk používa pružne a efektívne vrátane použitia emócií, narážok a vtipov (SERR, 2013, s. 85, upravené).

3.4 MEDIAČNÉ ČINNOSTI A STRATÉGIE

Žiak dokáže:

- pretlmočiť primerane náročný text alebo prehovor na témy, ktoré sú mu známe alebo sa vzťahujú na každodenný život,
- sprostredkovať informácie týkajúce sa situácií, ktoré môžu nastať v rodine, v škole, počas cestovania alebo v obchode,
- parafrázovať výpoveď hovoriaceho s ohľadom na stupeň jej formálnosti.

4. FUNKCIE JAZYKA

Funkcie jazyka tvoria základ komunikácie. Žiak ich musí ovládať, aby sa komunikácia v cudzom jazyku mohla uskutočniť. Kompetencie súvisia s komunikačnými situáciami v ústnom a písomnom prejave. Uvedené kompetencie a funkcie sú špecifické pre komunikačnú úroveň C1.

Kompetencia	Funkcie jazyka
Presne vyjadriť postoje a pocity	Presne vyjadriť postoje Vyjadriť pocity
Vyjadriť istotu, pravdepodobnosť a pochybnosti	Vyjadriť istotu Vyjadriť pravdepodobnosť Vyjadriť pochybnosti Vyjadriť abstraktné myšlienky
Zhrnúť, zhodnotiť a interpretovať informáciu	Zhrnúť informáciu Zhodnotiť informáciu Porozumieť zámeru ironického textu aj s narážkami Interpretovať informáciu
Uvažovať a tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch	Uvažovať o príčinách a dôsledkoch Tvoriť hypotézy o príčinách a dôsledkoch
Vyjadriť stupeň istoty (odtienky) presvedčenia a názoru	Vyjadriť stupeň istoty presvedčenia Vyjadriť sa váhavo, nejednoznačne Presvedčivo obhajovať svoj názor Spontánne reagovať na správy a rozhodnutia Vyjadriť reakciu na názor Vyjadriť sa k odbornej téme
Kritizovať a prehodnotiť	Vyjadriť kritiku Prehodnotiť niečo
Systematicky argumentovať, zdôvodňovať	Systematicky rozvíjať argumenty Prijať argument Zaujať súhlasné stanovisko Odpovedať na protiargumenty Hľadať riešenia a prezentovať výsledok kontroverzného rozhovoru
Presvedčivo obhájiť svoj názor	Zdôrazniť myšlienku Zdôrazniť pocit Zdôrazniť problém

5. KOMUNIKAČNÉ TÉMY, TYPY TEXTOV A ŽÁNROV, ŠTYLISTIKA

5.1 KOMUNIKAČNÉ TÉMY

Cieľom jazykového vzdelávania je, aby žiak na komunikačnej úrovni C1 dobre ovládal „širokú škálu jazyka, čo mu umožňuje vybrať takú formuláciu, ktorou sa veľmi presne vyjadrí v príslušnom štýle o množstve rôznych všeobecných akademických, odborných alebo každodenných tém bez toho, aby musel obmedziť to, čo chce povedať“ (SERR, 2013, s. 30). Komunikačné témy pre úroveň C1 preto nie je možné vyčerpávajúco a taxatívne definovať. Je potrebné ich chápať rámcovo. Uvedené komunikačné témy sú rovnaké pre všetky jazyky, ktoré sa vyučujú ako druhý vyučovací jazyk.

A. Oblasť osobného života

1. Rodina a spoločnosť

Vzťahy medzi ľuďmi

Dospievanie

Osobné perspektívy

Osobnostný a sociálny rozvoj

Sociálna spolupatričnosť

2. Domov a bývanie

Bývanie v rodine

Bývanie mimo rodiny

Životné štýly

Ideálne bývanie

3. Starostlivosť o zdravie

Choroby a nehody

Tradičná, alternatívna medicína

Starostlivosť o telo

Zdravý spôsob života

Nemocnice a zdravotné strediská

Lekáreň a lieky, riziká, vedľajšie účinky

4. Voľný čas

Knihy a literatúra

Filmy a médiá

Kultúrne a umelecké podujatia

Kultúra a jej vplyv na človeka

Umenie a rozvoj osobnosti

B. Oblasť verejného života

5. Multikultúrna spoločnosť

Aspekty globalizácie

Demografické zmeny
Tolerancia, migrácia, xenofóbia
Jazyková rôznorodosť
Zbližovanie kultúr a rešpektovanie tradícií

6. Človek a spoločnosť

Spoločenský život
Politický život
Občianska zodpovednosť
Cirkvi a náboženské vyznania
Marginalizované skupiny

7. Človek a príroda

Spoločnosť a životné prostredie
Ekológia
Chránené krajinné oblasti
Trvalo udržateľný rozvoj

8. Hospodárstvo

Hospodársky rozvoj
Vzdelanostná spoločnosť
Ekonomika a obchod
Cestovný ruch

9. Veda a technika

Technický pokrok
Informačno-komunikačné technológie
Veda v službách ľudstva
Riziká vedeckého a technického rozvoja

10. Obchod a služby

Nákupné zariadenia
Konzumný spôsob života
Reklama
Banky
Pošta a telekomunikácie
Kultúra nakupovania a služieb

11. Krajiny a miesta

Slovensko v EÚ
Európska únia
Urbanizácia Slovenska a Európy
Krajiny a svetadiely

C. Vzdelávacia a pracovná oblasť

12. Vzdelávanie

Práva a povinnosti pri vzdelávaní
Vzdelávacie systémy
Svet práce
Odborná profilácia
Celoživotné vzdelávanie

13. Šport

Vplyv športu na rozvoj osobnosti
Nové trendy v športe
Fair play športového zápolenia
Športové udalosti a podujatia

14. Mládež a jej svet

Predstavy mládeže o svete
Vzory a ideály
Vzťahy medzi generáciami

15. Zamestnanie

Voľba zamestnania
Pracovný trh
Pracovné činnosti a profesie
Pracovné podmienky
Nezamestnanosť

16. Slovensko a krajiny, ktorých jazyk sa učím

Študijná a pracovná mobilita
Vybrané historické a kultúrne špecifiká rôznych krajín
Vybrané osobnosti
Jazyk ako spoločenský a kultúrny prostriedok

5.2 TYPY TEXTOV A ŽÁNROV

Skúsený používateľ jazyka dokáže narábať so širokým spektrom textových druhov a žánrových foriem, a to rovnako ako ich recipient (poslucháč, čitateľ), aktívny tvorca – producent (autor písomných textov, rozprávač, prednášajúci), alebo ako účastník interakcie s inými (účastník dialógu, diskusie, pýtajúci sa alebo odpovedajúci pri pohovore).

Na komunikačnej úrovni C1 sa predpokladá výskyt nasledujúcich typov textov a práca s nimi:

Recepcia

- široký rozsah autentického nahraného a vysielaného zvukového materiálu, čiastočne aj v nespisovnom jazyku (rozhlasové a televízne vysielanie, oznamy, hlásenia, pokyny)
- filmy, ktoré obsahujú špecifické výrazy ako slang, idiómy, ustálené slovné spojenia
- odborné diskusie, prezentácie, divadelné predstavenia

- publicistické texty (eseje, články v časopise, kritiky, fejtóny, reportáže, recenzie, úvodníky, komentáre)
- neformálne listy, články, blogy, e-maily
- odborné články

Produkcia

- formulár, dotazník
- odporúčanie, žiadosť, sťažnosť, reklamácia
- korešpondencia, motivačný list, životopis
- poznámky z prednášok, správa, blog, esej
- opis a imaginatívny text
- príbeh, esej, recenzia
- referát, správa, diskusný príspevok

Interakcia

- neformálna diskusia
- formálna diskusia, debata
- pracovný pohovor
- kritické poznámky alebo nesúhlas s minimalizovaním prípadnej urážky
- sústrasť, ľútosť, záujem, nezáujem
- vyjednávanie, spoločné plánovanie

5.3 ŠTYLISTIKA

Žiak pozná, rozlišuje a vie adekvátne aplikovať vo svojom ústnom a písomnom prejave, v závislosti od spoločenského kontextu, lexiku a syntaktické usporiadanie jednotlivých funkčných jazykových štýlov. Vety sú jasne formulované, dobre štruktúrované, pričom zložité súvetia spája vhodnými konektormi adekvátnymi k použitým vetným vzorcom.

Napríklad:

Mr. John Wilson passed away peacefully at his home in Nottingham last week.

John Wilson died in his sleep last week.

John kicked the bucket a few days back.

Hovorový štýl využíva slovnú zásobu každodenného života, hovorové výrazy, citovo zafarbené slová, slang. Využíva sa najmä vo verbálnom prejave v súkromnom styku a medzi rovesníkmi.

Napríklad:

Give me a ring when you come home.

Like it? (Do you like it?) – Not too much. Me too/neither.

I am absolutely knackered.

The whole thing was a cock up from beginning to end.

He tried to flog me an old banger.

I think he is an accountant or something like that.

Administratívny štýl je založený na rešpektovaní morfológických a syntaktických pravidiel. Využíva oznamovací spôsob. Uprednostňuje neutrálnu a spisovnú slovnú zásobu, používa skratky, značky, ustálené slovné spojenia a frázy. Využíva sa v úradnej komunikácii a sprostredkúva presné údaje a fakty.

Napríklad:

Dear Sir or Madam; Yours sincerely/Yours faithfully; hereinafter named; on behalf of; to ratify an agreement, R.S.V.P.

I write to express my concern about...

This is expected to take place...

The Ambassador of XY requests the pleasure of the company of Mr. Peter Múdry at the reception on....

Náučný (odborný) štýl vyžaduje nielen znalosť terminológie odboru, ale aj znalosť syntaktických pravidiel typických pre odborný štýl, najmä v písomnej forme (napr. prednáška, referát). Je charakteristický odbornou terminológiou, používa zložitejšie vety a súvetia, text je logicky členený na odstavce so správnym využitím spájajúcich výrazov.

Napríklad: *deforestation problems, fossil fuel burning, acids; to indicate a pH level of...*

When baking soda and vinegar are put together, they create a chemical reaction that fizzes a lot, but also forms a gas called carbon dioxide.

Apart from this, controlling emissions of greenhouse gases would require huge increase in energy efficiency.

Publicistický štýl je subjektívno-objektívny štýl verejného styku, má uplatnenie v masovokomunikačných prostriedkoch (printové a elektronické médiá). Je charakteristický bohatou slovnou zásobou – využíva publicizmy, neologizmy, skratky a značky. Prevláda v ňom stručnosť a exaktnosť vyjadrovania.

Napríklad: *MP (member of Parliament); PM (Prime Minister); overwhelming majority; nation-wide crises*

Greece Boosts Olympic Security

Wage Rise Expected

MP Pledges to Fight Unemployment

6. ILUSTRATÍVNA ŠPECIFIKÁCIA – JAZYKOVÉ PROSTRIEDKY

Žiak na úrovni C1 je skúseným používateľom jazyka. Je schopný komunikovať ľahko a spontánne. Má rozsiahlu slovnú zásobu a dokáže si vybrať vhodný výraz pre svoj komunikačný zámer. Bez väčšieho úsilia produkuje jasný, gramaticky správne postavený prehovor, ktorý ilustruje efektívne využívanie jazykových štruktúr. Žiak na úrovni C1 má zvládnuté všetky jazykové prostriedky na nižších komunikačných úrovniach. Dôsledne udržiava vysoký stupeň gramatickej správnosti, omyly sú zriedkavé a je ťažké ich identifikovať (SERR, 2013, s. 115, upravené). Žiak okrem využívania jazykových štruktúr a komunikačných stratégií dokáže používať jazyky, ktoré sú v jazyku komplexné a výnimočné. Nižšie uvedená špecifikácia jazykovej zložky predmetu uvádza príklady jazykových javov, ktoré sa do značnej miery vyskytli aj na nižších komunikačných úrovniach a sú rozšírené o jazyky špecifické pre úroveň C1.

Nasledujúce príklady slúžia na ilustráciu funkcií jazykových prostriedkov. Príklady uvádzané pri jednotlivých gramatických javoch zdôrazňujú funkčnosť gramatických štruktúr.

6.1 FONETICKÁ ROVINA

Žiak má zrozumiteľnú a prirodzenú výslovnosť s ojedinelými nepresnosťami, vie rozlíšiť britskú a americkú výslovnosť, prípadne výrazné dialekty v oboch krajinách a varianty a dialekty anglického jazyka.

Žiak ovláda zásady správnej výslovnosti:

- aspirovaného [p], [t], [k]: *Peter, take, come*;
- obojperného [w] a pernozubného [v]: *very well, one*;
- zadopodnebného ng [ŋ]: *morning, training, strong, sink, younger*;
- otvoreného [æ]: *Alice, cat, pack, hat, back*;
- znelej pernozubnej hlásky [ð]: *this, that*;
- neznelej pernozubnej hlásky [θ]: *thank, think*;
- dvojhlások: [iə] *here, ear*, [eə] *where, there*, [aɪ] *right, side*, [eɪ] *they, say*, [aʊ] *how, about*, [əʊ] *old, no*;
- trojhlások: [aʊə] *flower*, [aɪə] *fire, tired*;
- nemých hlások: *know, write, hour, doubt, climb*;
- /ju:/ a /u:/ v BrE a AmE: *tune, news, dubious*;
- „r“ po samohláskach v BrE (zamlčané) a AmE: *mother, bird*.

Žiak uplatňuje:

- viazanú výslovnosť: *Where are you? How old are you? That's my aunt.*;
- hlavný a vedľajší slovný prízvuk: *Thursday, video, probably, hotel, thirteen, thirty, equipment, cosmetics, performance, introduction, examination*;
- rozlišovaciu funkciu prízvuku: *report – report*;
- rozdielne umiestnenie prízvuku v britskej a americkej angličtine v niektorých slovách:
- *laboratory, missile* (druhá slabika v BrE a prvá slabika v AmE); *ballet, debris, secretary* (druhá slabika v AmE a prvá v BrE);
- redukovanú výslovnosť samohlásky v neprízvučných slabikách, tzv. weak forms: *was*,

were, can, have, and, at;

- vetný prízvuk a rytmizáciu vety: *Come on, John. What are you doing? I'm looking for my keys. I don't know where I left them.*;
- vetný prízvuk na zdôraznenie obsahu vety a jadra výpovede.

Žiak rozlišuje:

- intonáciu vo vetách (stúpajúcu, klesajúcu a ich kombinácie) a správne ju používa: *I've got an English penfriend. Have you ever spoken to a tourist? Where do you live? Do you live here? Do you want to go by car or by train?*;
- intonáciu v krátkych prídavných otázkach: *You are coming, aren't you? You saw him, didn't you?*.

Žiak je schopný porozumieť rôznym variantom výslovnosti anglického jazyka a ovláda znaky medzinárodného fonetického prepisu.

6.2 ORTOGRAFICKÁ STRÁNKA JAZYKA (PRAVOPIS)

Žiak ovláda a dôsledne uplatňuje pravidlá pravopisu vrátane interpunkcie:

- zmena y na i/ie:
podstatné mená: *baby – babies, lorry – lorries, country – countries*
slovesá: *cry – cries/cried, try – tries/tried*
prídavné mená: *lucky – luckier – luckiest, easy – easier – easiest*
príslovky: *easy – easily, temporary – temporarily, day – daily*
- zmena ie na y:
slovesá: *die – dying, lie – lying, tie – tying*
- zmeny v slovách končiacich sa na e:
slovesá: *hope – hoping, smile – smiling, write – writing*
prídavné mená: *wide – wider – widest, late – later – latest*
príslovky: *simple – simply, reasonable – reasonably*
- zdvojenie spoluhlások:
slovesá: *stop – stopped/stopping, rub – rubbing/rubbed, prefer – preferring/preferred, regret – regretting/regretted, travel – travelling/travelled, cancel – cancelling/cancelled*
prídavné mená: *big – bigger – the biggest, slim – slimmer – the slimmest*

Žiak graficky rozlišuje homofóny: *rice/rise, where/were, new/knew*

Žiak má osvojené pravidlá interpunkcie:

- apostrof:
v skrátенých tvaroch: *can't, don't, doesn't, didn't, he's got, where's, what's*
v privlastňovacom páde: *the girl's father, the girls' bags, children's coats, Charles's/Charles' wife, three miles' walk, the bride's family's house*
- bodkočiarka: *She did not create these charts, this is not her team's project. She did not create these charts; this is not her team's project.*
- dvojbodka:
pri vymenovávaní: *We need three kinds of support: economic, moral and political.*
- čiarka oddeľuje:
– viacnásobné vetné členy: *I went to Spain, Austria and Germany. The cowboy was tall,*

dark and handsome.

- vedľajšiu vetu v podrad'ovacom súvetí: *If you are ever in London, come and see us.* (ale: *Come and see us if you are ever in London.*)
- vzťažné vety (non-defining): *Mrs Smith, who was sitting behind the reception desk, gave Peter a big smile.* (ale defining: *The woman who was sitting behind the reception desk gave Peter a big smile.*)
- uvádzaciu vetu v priamej reči: *'I'm a bit tired,' said Julia.*
- výrazy *however, nevertheless, either, too*: *My father, however, didn't agree. Nevertheless, he continued to compose music. He didn't like it, either./He liked it, too. He comes from Bratislava, Slovakia.*
- číslice, desatinná bodka, zlomky a matematické symboly v číselných výrazoch: *5,678; 1,006,823* (ale *3.12 three point one two; 1/3 one third;*)
- bodka v nepriamej otázke: *I asked her what time it was.*
- výkričník v zvolaciach vetách: *What a wonderful dress! How lovely it is!*
- úvodzovky: *"Have you got a light?" the girl asked him. How 'green' are you?*
- spojovník: *twenty-five, grown-ups*
- pomlčka: *He was no help at all – he never even got out of his car!*
- písanie veľkých písmen:
 - vlastné mená osôb, národností, jazykov, krajín, zemepisných názvov: *John, Smith, a Slovak, English, the Slovak Republic, the United Kingdom, the Thames, the Rocky Mountains*
 - názvy dní, mesiacov, vyučovacích predmetov, sviatkov: *Monday, July, Mathematics, History, Christmas, Easter, Halloween, Thanksgiving*
 - adresy: *8 High Street, 76 King's Lane, Los Angeles, California*

6.3 LEXIKÁLNA ROVINA

Žiak ovláda široké spektrum slovnej zásoby na všeobecné témy, na témy z oblasti jeho záujmov, študijného zamerania a budúceho študijného odboru a profesie. Dokáže formulovať svoje myšlienky rôznym spôsobom bez opakovania rovnakých slov, neznáme slová dokáže nahradiť preformulovaním svojej výpovede. Žiak rozoznáva jemnejšie odtienky vo význame slov, jazyk používa spontánne a pružne, bez zjavných chýb na účely spoločenskej, akademickej a odbornej komunikácie.

Žiak je schopný porozumieť ústnym prejavom a písaným textom obsahujúcim vyššie percento neznámych výrazov, ktorých význam je možné odhadnúť z kontextu alebo situácie. Osvojený rozsah slovnej zásoby mu umožňuje plynulo komunikovať aj na rôzne abstraktné témy v primeranom štýle.

Žiak na úrovni C1 vie:

- používať synonymá, homonymá, antonymá, homofóny, časté frazeologizmy,
- vysvetliť význam osvojených slov opisom, výkladom, synonymom, prekladom,
- použiť bežne používané skratky, slovné spojenia,
- pochopiť viacvýznamovosť slova v rôznych kontextoch,
- použiť ustálené slovné spojenia a idiómy,

- použiť hovorový jazyk,
- pracovať so slovníkmi,
- odhaliť slová a frázy, ktoré v cudzom a materinskom jazyku znejú podobne, ale majú iný význam,
- odlíšiť formálne a neformálne registre v písomnej aj ústnej forme,
- porozumieť rôznym variantom druhého vyučovacieho jazyka.

6.3.1 Lexika

Žiak:

- má bohatú slovnú zásobu zahŕňajúcu bežne používané hovorové výrazy, nespisovné pomenovania, niektoré ekonomické, právne, technické a odborné výrazy, slová prevzaté z iných jazykov, latinské výrazy bežne používané v angličtine, napríklad: *bobby, LOL; income tax, invoice; contract, criminal code, rights of a suspect, magistrates' court, suspended/prison sentence; out-of-date equipments, hardware, software, integrated circuit, scaffolding, fuse, sulphur acid, idea,*
- používa primerané lexikálne prostriedky zodpovedajúce formálnemu a neformálnemu prejavu, napríklad: *Hi, Hello, Good morning, How do you do, Can I..., Could you..., Would you mind if..., I wonder if..., Might I tell you...,*
- ovláda rozdielne použitie bežnej slovnej zásoby v britskej a americkej angličtine, pozná rozdiely vo výslovnosti, gramatike, pravopise a frazeológii, napríklad: *trousers – pants, sweets – candy, taxi – cab, ground floor – first floor, autumn – fall, milliard – billion, rubber – eraser, underground – subway, pavement – sidewalk, holiday – vacation; colour – color, theatre – theater, metre – meter, dialogue – dialog, programme – program, encyklopaedia – encyclopedia, criticise – criticize, burn – burnt/burned, get – got – got/gotten; in a queue – in a line; No. – #,*
- pozná základné britské a americké slovníky, vie ich používať a rozumie skratkám v nich použitých, napríklad: *pron. – pronoun, vulg. – vulgate, f. – feminine, fam. – familiar),*
- vie čo je Colloquial English, Standard English, pidgin English a Cockney English.

Žiak rozlišuje slová podľa významu v rôznych kontextoch:

- homonymá: *bank, head, crown, glasses, match, flat, customs, swallow, sound, will, fine, fair,*
- homofóny: *waste/waist, new/knew, hour/our, sun/son, buy/by, flower/flour, reign/rain, whole/hole, court/caught, mail/male,*
- homografy: *read (čítať, čítal), lead (viest', olovo),*
- synonymá: *good looking - handsome, untidy – messy, wealthy – rich, look – stare – gaze – glance – glimpse, cry – shout – scream – yell – roar,*
- antonymá: *young – old – new, high – low, tall – short, poor – rich, thin – thick, clever – stupid, open – close, departure – arrival, mean – generous, disgusting – delicious, refuse – accept.*

Žiak má osvojené rôzne spôsoby tvorenia slov:

- odvodzovaním:
 - predponami: *in-/im-/ir-/il-/un-/dis-/mis-/non-/under-/re-/en-:*

indirect, impossible, irregular, illegal, uncertain, disappear, mislead, non-smoker, underground, rewrite, enlarge,

- príponami: -er/-or/-ee/-ship/-dom/-hood/-y/-ly/-ish/-ful/-less/-ness/-en/-ic/-ical/-ible/-able/-en/-ise/-ify/-ate:
beginner, actor, employee, friendship, kingdom, childhood, rainy, friendly, foolish, careful, hopeless, wooden, miserable, shorten, criticise, rotate, greenish, economic, economical, illegible, justify,
- príponami + zmenou v kmeni: *wide – width, long – length,*
- zmenou v kmeni: *speak – speech, advice – advise, sing – song,*
- zmenou prízvuku: *record, export, transport, conduct,*
- skladaním: *sunrise, highway, pickpocket, outlook, waterproof, dark-brown, overcome, film-making,*
 - reduplikačné zloženiny: *fifty-fifty, bye-bye, tip-top,*
- konverziou (prechod jedného slovného druhu k inému): *a hand – to hand, rich – the rich, criminal – a criminal, American – an American, reform – reform movement – to reform,*
- krížením: *breakfast + lunch = brunch, smoke + fog = smog,*
- skracovaním: *advertisement – advert – ad, examination – exam, aeroplane – plane, university – univ., NATO, EU, EEC, UNESCO, UNO, WHO, VIP, MP, PTO, OHP, B & B,*
- preberaním z iného jazyka: *fiancé, café, menu, pasta, spaghetti, bumerang, robot, sputnik, kindergarten, sauerkraut.*

Žiak vie významovo rozlíšiť:

- pôvodne totožné slová a tzv. falošných priateľov: *actual – topical, control – check, sympathetic – pleasant, classical music vs. classic music, sympathetic strike (solidárny), blanket – form, pasta – paste, concurrence (zhoda názorov), economical – economic, maturity (dospelosť), confection (sladkosti), technology (technika),*
- kolokácie (vzájomne podmienené slová): *It's there in black and white. He was in excruciating pain. The suspense is palpable. I did physics at university. The situation is untenable. It's no go area. I make a call.*

Žiak dokáže správne porozumieť menej používaným témam britskej a americkej kultúry (humoru, vtipu, komiksu, karikatúre, poverám, mýtom, legendám), napríklad: *Legends of Robin Hood, King Arthur and his sword Excalibur, wizard Merlin, Holy Grail in Chalice Well, the Loch Ness Monster, Stonehenge; Native American legends, e.g. Pocahontas, Hiawatha or legend of eagle.*

6.3.2 Frazeológia

Žiak má osvojený základný a prenesený význam frázových sloviac, napríklad: *look after (starat' sa), take off (vzliect' si, vzlietnuť), bring up (priniest' hore, vychovávať), pick up (zodvihnúť, vyzdvihnúť niekoho, osvojiť si)*

Žiak používa osvojené ustálené slovné spojenia: *the black sheep of the family; blow the coal; make a mountain out of a molehill; join the club*

Žiak pozná niektoré ustálené slovné spojenia v angličtine, o ktorých sa predpokladá, že sú všeobecne známe:

- príslovia, pranostiky a porekadlá, napríklad: *There is no use to cry over spilled milk. Honesty is the best policy. Still waters run deep. Blood is thicker than water. Like father, like son. Diamond cut diamond. In for a penny, in for a pound. Who sows the wind will reap the whirlwind. Easy come, easy go. East or west, home is best. A friend in need is a friend indeed.*
- prirovnania: *as poor as a church mouse; as cool as a cucumber; as sick as a dog; as free as a bird*
- idiomy a obrazné pomenovania spojené s:
 - ľudským telom, napríklad: *I wish I could remember her name, it's on the tip of my tongue. If you want a shoulder to cry on, I'll always be here for you. Keep your fingers crossed while I take the test. They turned thumbs down on my proposal.*
 - profesiami, napríklad: *The tailor makes the man. Let the cobbler stick to his last. as sober as a judge*
 - národnosťami a inými kultúrami, napríklad: *When in Rome, do as the Romans do. Russian roulette; Indian summer; Irish coffee/stew; excuse my French (sorry for swearing)*
 - ľudskými vlastnosťami, napríklad: *He couldn't fix the table, he was all thumbs. He is such an eager beaver; he always helps the teacher after school. I explained to him the case, but he didn't get the message. Barking dogs seldom bite.*
 - číslami, napríklad: *First come, first served. a dozen/dozens; first night; get ten out of ten; third time lucky; in threes (in groups of three)*
 - domácnosťou, napríklad: *Do not wash your dirty linen in public. This drink is on the house (free). houseboat; homesick; Home Office/ Foreign Office*
 - zvieratami, napríklad: *He was a big frog in a small pond. Check the firm out, there is a lot of monkey business going on. puppy love; let the cat out of the bag; play a cat and mouse with sb.; every dog has his day; it is a dog eat dog world out there*
 - farbami, napríklad: *He has a green thumb. He can grow everything. Is the company in the black or in the red? He passed the exam with flying colours. red herring; white collar; white lie; black out; black belt; black leg; white/black magic; once in a blue moon*
 - počasím, napríklad: *It is raining cats and dogs. save for a rainy day; skate on thin ice*

6.4 GRAMATICKÁ ROVINA

6.4.1 Morfológia

Žiak vie prakticky používať zložité gramatické konštrukcie v kontexte. Prakticky uplatňuje rôzne funkcie gramatických javov v komunikácii. Dokáže dôsledne udržiavať vysoký stupeň gramatickej správnosti a presnosti prejavu. Omyly v jeho prejave sú zriedkavé a zanedbateľné.

Podstatné mená (Nouns)

Podľa druhu

- vlastné: *John, Australia, Mr Brown, President Kennedy, Monday, January, Easter*
- všeobecné: *a car, a cat, a girl, a city, a mountain, water, the environment*
- podstatné meno v úlohe prídavného mena: *a school yard, a two-hour journey, two-hours' journey*
- konkrétne: *a girl, a bottle, milk, camping clothing*
- abstraktné: *an idea, a proposal, honesty, anger, courage*

Počítateľnosť

- počítateľné: *a book – some books*
- nepočítateľné: *water, some water*
- zmena významu pri počítateľnosti: *iron = železo/an iron = žehlička, experience = skúsenosť/an experience = zážitok*

Rod

Životné podstatné mená:

- mužský: *a man, a boy*
- ženský: *a woman, a girl*
- duál: *a doctor, a parent, a teacher, a cousin, a friend, a neighbour (a man student – a woman student, a nurse – a male nurse)*

Neživotné podstatné mená: *a street, a car – it; a dog – it/she/he; France – it/she; baby – he/she/it*

Prechýľovanie

- morfológicky nepríznakové: *king – queen, uncle – aunt, bull – cow, monk – nun*
- morfológicky príznakové: *actor – actress, duke – duchess, hero – heroine, tiger – tigress, widow – widower, bride – bridegroom*

Číslo

Jednotné číslo

- podstatné mená, ktoré sa používajú iba v jednotnom čísle: *classics, darts, the United Nations, news (pieces of news), information, advice, knowledge, luggage, evidence*

Množné číslo

- pravidelné vrátane pravopisných zmien: *street – streets, baby – babies, dress – dresses, potato – potatoes, wife – wives*
- nepravidelné: *tooth – teeth, child – children, mouse – mice, goose – geese*
- nepravidelné u zložených slov: *mothers-in-law, grown-ups, women doctors, forget-me-nots*
- nepravidelné u podstatných mien cudzieho pôvodu: *curriculum – curricula, crisis – crises, criterion – criteria*
- nepríznakové množné číslo: *people, police, youth*
- podstatné mená, ktoré sa používajú iba v množnom čísle: *spectacles, pyjamas, trousers, scissors, jeans, belongings*
- významové odlišnosti: *a custom – customs (zvyk – zvyky), customs (clo); minute – minutes*

(*minúta – minúty*), *minutes* (zápisnica)

- kolektívne so slovesom v jednotnom aj množnom čísle: *government, family, crew, team public*

Pád

- všeobecný pád:
 - predložky: *of, to, about, with, by*
 - pevný slovosled: *John likes Mary. Mary likes John. I like the job. (SVO) Mother gave me a present. Mother gave a present to my wife.*
- Prívlastňovací: *the girl's name, Mr and Mrs Robert's house, an actress's career, James's book, Dickens's novels, father-in-law's car, at my uncle's, at the butcher's, a doctor's degree, today's business, Europe's future, a week's holiday, five years' work, a month's salary, a pound's worth of tea, art for art's sake, a friend of my sister's, the bride's family's house, a friend of mine's flat*
- predložkový genitív: *the roof of the house, the continent of Europe, the rise of the sun, the wines of France, the crossing of the river, the challenges of life*

Tvorenie podstatných mien

- odvodzovaním:
 - príponami: *reader, visitor, beggar, historian, pianist, employee, mountaineer, hostess, novelist, gangster, shortage, approval, distance, combination, possession, accuracy, freedom, neighbourhood, mouthful, clothing, modernism, visibility, development, cruelty, purity, kindness, slavery, friendship, departure, duckling, booklet, cigarette, auntie, Johnny*
 - predponami: *unemployment, inability, disagreement, decentralization, malnutrition, misfortune, non-existent, co-pilot, counterbalance, ex-president, prehistory, forearm, subcommittee, archbishop, ultrasound, semi-final, reconstruction, self-confidence, autobiography, enlargement*
- skladaním: *newspaper, somewhere, son-in-law, armchair, sunrise, looking-glass, downfall, dropout, onlooker, make-up, sleepwalker, dog-lover, traffic lights*
- krátením: *prep, exam, vet, phone, plane, flu, fridge, ads*
- krížením: *smog, brunch, Chunnel, Oxbridge*
- písané skratky: *UNO, NASA, UNESCO/Unesco, NATO/Nato, ufo/UFOs, laser, radar, AIDS/Aids*

Prídavné mená (Adjectives)

Stupňovanie

- pravidelné (s pravopisnými zmenami): *big – bigger – the biggest, nice – nicer – the nicest, pretty – prettier – the prettiest, expensive – more expensive/less expensive – the most expensive/the least expensive*
- nepravidelné: *good – better – the best, bad – worse – the worst, far – further / farther – the furthest/ the farthest, much/many – more – the most, little – less – the least, old – older/elder – the oldest/the eldest*

Porovnávanie

- *as big as, not so/as big as, bigger than, the biggest of/in, the biggest I have ever seen, the same as, different from*
- *as versus like: He described it as cosy, but it was like a prison cell! John is easy-going like his mother but Jeff gets worked up about the slightest thing, just as his father does.*

Vyjadrenie intenzity: *very (very pretty, very interesting), very tasty = delicious, absolutely delicious, far more interesting, much better, considerably more, a lot more, slightly/a tiny bit/a little bit/marginally larger, not quite as, nearly as, enough a too*
The bags are too heavy. She's not old enough.

Poradie prídavných mien (názor – veľkosť – vek – hmotnosť – tvar – farba – pôvod – materiál): *a small old white cotton shirt, an old Scottish song, a nice small old square, round brown Italian wooden table*

Prídavné meno v prívlastku: *a nice girl, a very fine day, a room eight feet high, in the time available = in the available time*

Prídavné meno v prísudku: *He's ill. I'm fine thanks. The car looks new. You make me nervous. He was fast asleep.*

Určitý člen + prídavné meno: *the young, the old, the unknown*

Podstatné mená vo funkcii prídavného mena: *a summer cotton dress, a gold watch*

Príslovky vo funkcii prídavného mena: *the above statement, the upstairs bathroom*

Príčastie trpné a činné vo funkcii prídavného mena: *a broken window, a locked door, a boring lesson, a bored student*

Často zamieňané prídavné mená: *a fat/thin man – a thick/thin book, a large/big/great man, older/elder, the oldest/the eldest*

Predložkové väzby: *interested in, famous for, popular with, fond of, keen on, different from, similar to, happy about, proud of, pleased at/with/about his success*

Väzba *the..., the...: the sooner, the better*

Tvorenie prídavných mien príponami a predponami: *enjoyable, truthful, uninteresting, discontinued*

Zložené prídavné mená: *self-employed, time-consuming, second-hand, open-minded, big-headed, slow-moving, tax-free, airtight, well-paid/better-paid, ill-advised, three-year-old, ten-minute*

Zámená (Pronouns)

- osobné: *I/me, you/you, he/him, she/her, it/it, we/us, they/them*
- prívlastňovacie: *my/mine, your/yours, his/his, her/hers, its/its, our/ours, their/theirs, a friend of yours, a car of my own*
- zvrätané: *myself, yourself, himself, herself, itself, ourselves, yourselves, themselves do it myself/all by myself/on my own*

She doesn't look her usual self. We pride ourselves on good service.

- recipročné: *each other, one another*
- ukazovacie: *this/these, that/those, the (very) same, such a/an*
He used the very same words as I did. I said no such a thing.
- opytovacie: *who, whose, whom, what, which*
- vzťažné: *who/whom, whose/of which, which, that, what = the thing(s) that*
What I like most is music. That's the town where I lived ten years ago.
- neurčité: *some-/any-/no-/every- + one/body/where/thing: somebody, nowhere, anyone*
- determinátory, kvantifikátory: *all/whole, each, every, another, (the) other, either, neither, both, half, much, many, most, too many/much, a lot of/lots of, a great/good deal, a great/good many, plenty of, little, few, a little, a few, hardly any, enough, some/any/none left*
- zastupujúce: *one/ones, that/those*
- you, they, one ako neurčitý podmet: *you can never tell; they say; One should never give up.*
- „it“ ako:
 - neosobný podmet: *It's raining.*
 - prípravný (formálny) podmet: *It's pleasant to lie in the sun.*
 - prípravný (formálny) predmet: *He finds it difficult to concentrate.*
 - zdôrazňovacie spojenie v tzv. cleft sentences: *It is the wife who decides. It was the place where we first met.*
- spojenie: *the one...the other* (alternatívy: *the first...the second, the former...the latter*)

Číslovky (Numerals)

- základné: *one, twenty, two hundred and fifty-five, three million two hundred seventy-two thousand, hundreds of people, couple, pair, dozen, zero, oh, nought, nil, love*
- radové: *the first/1st, the second/2nd, the twenty-third/23rd, the ninety-ninth/99th, -teen/-ty, Elizabeth II*
- násobné: *double, threefold, quadruple, once, twice, three times*
- neurčité – pomocou: *about (70), almost, fewer than, over, under, odd, or so, or thereabouts*
- desatinné: *5.02 – five point o two*
- zlomky: *a/one quarter, three fifths, a/one half, a/one third*
- početové výrazy: *plus, minus, times, divided by, multiplied by, equals, add, per cent*
- udávanie času: *5:45 a.m./p.m. = five forty five/a quarter/fifteen minutes to six, 5:15 = five fifteen/a quarter past five/fifteen minutes past five, 5:30 = five thirty/half/thirty minutes past five*
The train leaves at nine ten (9.10)/ twenty-one ten (21.10).
- dátum: *(on) 25th June, 2002 = the twenty-fifth of June, two thousand and two, June 25th = June the twenty-fifth, BC, AD, 1066 = ten sixty six, 1950's/1950s = the nineteen fifties/the fifties of the twentieth century*

Slovesá (Verbs)

Určité slovesné tvary (plný i skrátený tvar)

- plnovýznamové slovesá: *I live, we wish, he lives, she wishes*
- slovesá be, have, do ako plnovýznamové: *Be careful. Where were you? Do you have a new car? Do your homework.*
- slovesá be, have, do ako pomocné: *We are working. I've been ironing all morning. Do you like ice cream?*
- samostatné použitie pomocných slovík (vyhnúť sa opakovaniu):
I adore Italy. I do, too.
I thought the film was wonderful. – I didn't. I loathed it.
You must see the Renoir's exhibition. It's superb. – I have.
I wish you'd lock the house when you leave. – I did.

Modálne slovesá

- s prítomným neurčitkom: *can, may, must, needn't, will, won't, shall, would, should, could, used to, might, ought to*
- s minulým neurčitkom: *can/may/needn't... + have done*
- opisné tvary modálnych slovík: *to have to, to have got to, to be able to, (was able to = managed to = succeeded in), to be allowed to, to be supposed to, to be obliged to, to be sure to, to be likely to, to be about to*
- primárny význam modálnych slovík: *You must try harder! I had to study hard to pass my exam. You should rest. May I ask you a question? Might I tell you what we will discuss? He was allowed to do whatever he wanted when he was young. I can swim. She was able to go to university when she was 16.*
- sekundárny význam modálnych slovík: *That will be fine. You must be/have been joking. We should be moving into our new house soon. You needn't have bought any potatoes, we've got lots. He should have done his homework, but he didn't. They may go to Greece for their holidays. You might not be right. It can't have been a very interesting party – no one seems to have enjoyed it.*

Pravidelné a nepravidelné slovesá

awake, be, bear, beat, become, begin, bend, bet, bind, bite, bleed, blow, break, breed, bring, broadcast, build, burn, burst, buy, can, catch, choose, come, cost, cut, dig, do, draw, dream, drink, drive, eat, fall, feed, feel, fight, find, fly, forbid, forget, forgive, freeze, get, give, go, grow, hang, have, hear, hide, hit, hold, hurt, keep, know, lay, lead, learn, leave, lend, let, lie, light, lose, make, mean, meet, pay, put, read, ride, ring, rise, run, say, see, sell, send, set, shake, shine, shoot, show, shut, sing, sink, sit, sleep, smell, speak, spell, spend, spill, spread, spend, steal, strike, swim, take, teach, tear, tell, think, throw, understand, wake, wear, win, write, arise, bid, cast, cling, creep, dare, deal, dwell, flee, fling, grind, knee, knit, lean, leap, rid, saw, sew, sow, shed, shrink, slide, speed, spin, stick, sting, stink, strive, swear, sweep, smell, thrust, tread, undertake, weave, weep, wind

Činnostné a stavové slovesá

- stavové slovesá (nepoužívajú sa v priebehovom čase): *believe, dislike, doubt, feel, forgive, guess, hate, hear, imagine, know, like, love, mean, mind, prefer, realise, recognise,*

remember, satisfy, see, smell, suppose, taste, think, understand, want, wish, apply to, be, belong to, consist of, cost, depend on, equal, fit, have, include, involve, lack, matter, own, possess, remain, require, seem, sound

- slovesá, ktoré môžu byť činnosť aj stavové: *I think you are right. I am thinking of you all the time. I see his point. I am seeing my doctor tomorrow. Mum is tasting the soup. The soup tastes good. I feel he deserves the prize. I'm feeling sick.*

Slovesá vyjadrujúce zmenu stavu: *become, get, go, turn, grow, fall, come*
It's getting dark. The leaves turned brown. My dreams have come true.

Prechodné a neprechodné slovesá:

- prechodné potrebujú predmet: *I saw him well. He lost his keys. I've found the wallet/the wallet has been found.*
- neprechodné nepotrebujú predmet: *My head aches. The train's arrived.*
- prechodné aj neprechodné: *He opened the door./The door opened. I rang the bell. The phone rang. She pressed my jacket./The jacket presses well.*

Slovesá s predložkovými väzbami: *listen to, smile at, look at, wait for*

Viacslovné slovesá (multi-word verbs, prepositional verbs, phrasal verbs – splitting): *blow up, break down, break into, bring up, call in, care for, care about, carry on, close down, come across, fill in, find out, get up, get on, get off, get into, get out of, give up, go on, grow up, hold on, keep on, leave out, look after, look forward to, look up, make up, pay back, pick up, put on, put off, ring up, run out of, slow down, stand for, take after, take off, tell off, think over, try on, turn down, turn off, turn on, wash up, work out, ask after, back up, be for, be up to, call off, carry out, catch up with, clear up, cut down, cut down on sth, die out, do up, drop in, be fed up, fix up, get through, get over, get on with, give away, go in for, hold up, keep up with, let sb down, look out, make up for, make sth out, put (money) by, put sb up, put up with, put off, put sb off, run over, see sb off, sell out, sell off, settle down, show off, speak up, stand up to, throw out, turn up, turn in-to, watch out, wind up*

Verbonominálne väzby: *give sb a smile, give sb a hand, make a phone call, have a shower, have lunch*

Splitting: *She talked me into going to her parents' place for the weekend. I can't make anything out, it's really dark. Could you please switch it off? (Could you please switch off the light?)*

Neurčité slovesné tvary

-ing tvar slovesa

- vo funkcii podstatného mena: *Reading is easier than speaking. Eating in class is forbidden.*
- po predložkách: *I am fond of writing letters. I look forward to hearing from you. Can you sneeze without opening your mouth?*
- vo väzbe s iným slovesom: *I keep hoping that I will succeed. Do you/Would you mind opening the window? She enjoys learning languages.*
- gerundium trpné: *He entered the room without being greeted by anybody.*

- gerundium minulé: *He accused me of having written that letter.*
- väzba: to be used to/to get used to + -ing: *I am used to getting up early. I can't get used to getting up early.*

Infinitív

- slovesá s infinitívom bez „to“ (make, let, see, hear, feel): *I made her stay at home. Her parents let her go to the cinema. Did you feel the earth move?*
- slovesá s „to“ infinitívom: *They agreed to come over. I decided not to go to London. She was made to stay at home. She was seen to turn round the corner.*
- podmet a predmet s infinitívom: *My mother wants to learn English. My mother wants me to learn English. She is said to have seen the Loch Ness monster. The English are said to be conservative.*
- po slovesách chance, believe, find, suppose, take, assume, discover, feel, prove: *I chanced to know about your competition from an international magazine. The children stories were felt to be the best ideas for kids. I believe her to be this country's best representative. I found this to have been more interesting.*
- prítomný: *to do, to be doing, to be done*
There's a lot to do there. He pretended to be looking for her.
- minulý: *to have done, to have been doing, to have been done*
I'm sorry to have done it. I am glad to have left the school.
- väzba enough/too + infinitív: *There weren't enough chairs for everyone to sit down. These boxes are too heavy (for him) to carry. The tea is sweet enough (for us) to drink.*
- väzba it's time: *It's time to go home. It's time for us to go home.*

-ing alebo infinitív

- bez „to“ so slovesami see, hear, watch: *I saw her crossing the street. I saw her cross the street. I heard them singing. I heard them sing.*
- s „to“ so slovesami see, hear, watch: *She was seen crossing the street. She was seen to cross the street.*
- so zmenou významu (napr. stop, go on, remember/forget, try, remind, regret, mean): *I remember my going to kindergarten. Remember to send the letter. Abstinence means not drinking. I didn't mean to break the door.*
- bez zmeny významu (napr. start, begin, love): *I've already started reading the book you gave me. I love playing football.*
- väzba like + -ing/would like to + infinitív: *I like playing football. I would like to play football with my friends.*
- väzba need doing/need to be done: *The house needs repairing. The house needs to be repaired.*

Slovesné časy – funkcie časov sú naznačené v príkladoch

- prítomný čas jednoduchý: *I live in Martin. He doesn't know the truth. Do you agree with him? The performance starts at 7.*
- prítomný čas priebehový: *I am listening to music now. At the moment we are staying at Hlohovec. We are meeting at three tomorrow. You must be joking. She is always talking*

back.

- minulý čas jednoduchý: *I met her in the spa Piešťany last year. We didn't like that film. When did you come home?*
- minulý čas prítomný: *She was dreaming all night. At 2 o'clock I was still having my lunch. When I was crossing the street I saw that accident. I was wondering if you could help me.*
- predprítomný čas jednoduchý: *I have read seven pages of that novel. I have been a tourist guide for 5 months. Have you heard that news? I haven't seen him since September. Since I finished my secondary studies, I haven't spoken Spanish.*
- predprítomný čas prítomný: *I have been reading that novel for a month. How long have you been waiting for me? My hands are dirty, I have been working in the garden.*
- predminulý čas jednoduchý: *I arrived on time, but he had already left.*
- predminulý čas prítomný: *Before I went to England, I had been learning English for four years.*
- vyjadrenie budúcnosti prostredníctvom will: *I will help you. I will have a cup of coffee.*
- vyjadrenie budúcnosti prostredníctvom to be going to: *She is going to watch television. My aunt is going to have a baby.*
- budúci čas prítomný: *This time next month I will be lying on the beach.*
- predbudúci čas jednoduchý: *He will have finished his studies by the end of May.*
- predbudúci čas prítomný: *At the end of next year, I will have been working here for five years.*

Iné spôsoby vyjadrenia budúcnosti: *My brother and his girlfriend are getting married in August. Your subscription expires on the thirtieth this month. The bus leaves at seven. They are to deliver these flowers before ten o'clock. Look! The race is about to start. They are on the point of starting. The plane from Athens is due to arrive at 13.15.*

Vyjadrenie budúcnosti v minulosti (future-in-the-past): *was going to/about to/due to, would a iné: When he woke up on Thursday, he felt awful. He was seeing his bosses at eleven and was sure they were going to sack him.*

Rozličné slovesné formy používané pri rozprávaní o minulých udalostiach.

- časy používané pri rozprávaní príbehov/opise udalostí (tzv. narrative tenses): minulý jednoduchý a prítomný, predminulý jednoduchý a prítomný, future-in-the-past; v činnom aj trpnom rode: *Maria had given up her job and gone back to university. Reza had finally left home and had moved in with a rather odd group of postgrads. Brigitte seemed to have completely disappeared. Just six months before they had been inseparable.*
- iné spôsoby vyjadrenia pri rozprávaní o minulých udalostiach:
 - used to: *He used to play tennis but now he doesn't. That bit of the coastline used to be much less busy than it is these days.*
 - would: *My grandfather would sit in his rocking chair for hours. We would go every Easter to see my grandmother. My dad would drive, my mother would navigate and we would sit in the back fighting.*

Rozdielne použitie minulého a predminulého času v britskej a americkej angličtine

s príslovkami typu ever, never, yet, already: *I've never seen it. (BE) – I never saw it. (AE)*

Rod činný a trpný

- trpný rod v jednoduchých formách jednotlivých časov: *The rooms are cleaned every day. My wallet has been stolen. This castle was built in the 16th century. The meeting will be held next month. It must be finished by Friday. He might have been hurt.*
- trpný rod v priebehových tvaroch jednotlivých časov: *The house is being painted at the moment. When we visited them, their house was being painted.*
- zvláštnosti trpného rodu: *She was listened to with great interest. The doctor was sent for. The English are said to be conservative. She is said to have seen the Loch Ness monster. He was reported to have been living in Brazil, but there was only one sighting of him.*
- väzba to have/get sth done: *She will have a new dress made. They had/got their house burgled when they were on holiday. He got robbed in the park last night.*

Spôsob

- oznamovací: *I didn't agree with her. He knows the story very well.*
- rozkazovací: *Be quiet. Close your books. Don't open the windows. Let's open the windows. Let him stay there a little bit longer. Don't let him stay there. Let's not open the window.*
- podmieňovací prítomný: *I would let her know. I would buy it.*
- podmieňovací minulý: *I would have helped her.*
- väzba would rather/sooner (preferencia): *I'd sooner leave now than tomorrow. I'd rather have red wine. I'd rather you kept this a secret.*
- iné vyjadrenie preferencie: *Rather than eat potatoes, I'd prefer to have a steak. I'd prefer tea to coffee.*
- väzba had better (= should): *You'd better study. She'd better see a doctor.*
- väzba it's time + minulý čas: *It's time we went home.*
- konjunktív (subjunctive):
 - v jednoduchých vetách: *God save the Queen. Long live King Henry! May you be happy!*
 - v súvetiach: *She suggests that he consider the situation carefully. He suggested that she go to hospital. It's important that she be admitted to hospital immediately. It is sensible that the breeding animals receive the highest protection. She insisted that he help her. (Alternatívy ku konjunktívu: She insisted that he should help her./She insisted that he helped her.)*

Členy (Articles)

- neurčitý člen: *a boy, an eye, an hour, have a cold, half an hour, a few, a little, a great many/deal, many a man, a hundred, 100km/an (per) hour, twice a day, all of a sudden, as a matter of fact, at an early age, what a good idea*
She is a teacher. There has been an accident here. We had a very nice lunch. Go for a walk. A Mr Brown phoned and left a message for you.
- určitý člen: *The Earth goes round the Sun. Bratislava is the capital of Slovakia. How to get to the station? I often go to the cinema. Switch on the light. I liked the lunch your mum prepared for us two days ago. Has the postman come yet?*
listen to the radio, play the piano, in the country, in the morning, the English (English

people), the rich, the Browns, the first of January, the flowers that bloom in spring, the life of Napoleon, the challenges of life, the United Kingdom, the United States of America, the Slovak Republic, the Netherlands, the Atlantic (Ocean), the (River) Thames, the Rocky Mountains/the Rockies, the High Tatras, the Danube, the British Museum, the Empire State Building, the National Gallery, the Houses of Parliament, the Station Hotel, the European Community, the Council of Europe, the BBC, The Washington Post, the University of London (London University)

- nulový člen: *John, Slovakia, England, Europe, January, Monday, breakfast, tennis, (have) breakfast, health, happiness, watch TV, go home/to school, freedom of speech, at last, by train, in time, day and night, face to face, from time to time, declare war, keep house, Dogs are faithful friends. Girls do better than boys at school. Honesty is the best policy. Easter, Mount Everest, Lake Superior, President Johnson, Princess Diana, Buckingham Palace, Hyde Park, Fifth Avenue, Piccadilly Circus, Broadway, Victoria Station, Westminster Abbey, McDonalds, Harrods, St Paul's Cathedral, British Airways*
- odlišnosti vo význame: *in hospital – in the hospital, to church – to the church, in bed – on the bed, most people – the most interesting*

Príslovky (Adverbs)

- miesta, času, spôsobu, miery, frekvencie, intenzity: *here, there, soon, early, quickly, quite, well, often, always, fast, very, so, such a/an, indeed, extremely, terribly, really, highly*
- vyjadrujúce názor: *seemingly, surprisingly, on the other hand, looking back, broadly speaking, to a certain extent*

Tvorenie prísloviak:

- príponou -ly (vrátane pravopisných zmien): *happy – happily, possible – possibly, usual – usually, due – duly, whole – wholly; zmena významu: hard – hardly, near – nearly, just – justly, high – highly, late – lately*
- príponou -ally: *historic – historically, systematic – systematically*
- príponou -wise: *other – otherwise, like – likewise*
- príponami -ward, -wards: *back – backward(s), after – afterward(s)*
- skladaním: *in the end, at last, by the way, in a friendly manner*

Stupňovanie:

- pravidelné: *harder – hardest, more easily – most easily*
- nepravidelné: *well – better – best, far – farther – farthest, little – less – least*

Slovosled prísloviak spôsobu, miesta, času: *She read quietly in the library all afternoon.*

Inverzia po prísloviakoch so záporným významom: *seldom, never, on no account, not once, only, no way, little*

Little did I know that he had already left the company. Hardly do I remember what she has told me.

Postavenie prísloviak vo vete:

- front position: *Surprisingly, it worked.*
- mid position: *I almost resigned.*

- end position: *We explored the idea briefly.*

Predložky (Prepositions)

- jednoduché: *on, in, at, to, for, from, of, off, opposite, during, while, till, until, in, near, by, with, along, past, after, about, against, before, down, since, up, despite, concerning, regarding, including*
- zložené: *into, onto, without, upon, throughout, outside*
- viaclovné: *out of, in front of, instead of, next to, thanks to, due to, apart from, in accordance with, in spite of, on behalf of, in addition to*
- blízke významom: *between – among, under – below, across – through, over – above*

Ustálené spojenia predložiek:

- s podstatnými menami: *after all, in comparison with, in sight, out of order, in advance, on one occasion, relationship with, insurance against, in the fields of*
- s prídavnými menami: *different from, familiar with, nervous about, lacking in, famous for, short of*
- so slovesami: *come across, lean against, leave for, hear from, arrive in, stem from, remind s.o. of*
- v idiomatických spojeniach: *what's up?, it has nothing to do with you*
- pred slovesom v -ing tvare: *look forward to meeting him, succeed in getting the job*

Spojky (Conjunctions)

Prirad'ovacie (co-ordinating):

- zlučovacie: *and, as well, as, both... and*
- odporovacie: *but, yet, still, however, nevertheless*
- vylučovacie: *or, either...or, neither...nor*

Podrad'ovacie (subordinating):

- podmetové a predmetové: *that, if, whether*
- časové: *when, till, until, after, before, since, as soon as, while, as, as long as, no sooner...than, hardly...when, on hearing, whenever*
- miestne: *where, wherever*
- prípustkové: *though, although, despite, in spite of the fact that*
- príčinné: *as, because, since*
- podmienkové: *if, unless, provided that, supposing that*
- účelové: *to, in order to, so that*

Častice (Particles)

- adverbialne častice: *in, on, out, off, up, down, about, along, around, across, aside, back, past, round, away, back, backward(s)*
- rozlíšenie predložky od častice podľa prítomnosti predmetu: *We drove round the city./We drove round. The children are in the house./The children have just gone in. He was walking up the stairs./He was slowly walking up. Drink up your milk!/Drink up! We drove*

out of the car park./We went out.

- oddeliteľnosť častice od slovesa: *put on your coat/put your coat on/put it on; ale predložka: put the book on the table*
- väzba častíc s predložkami: *across/along/back/down/off/on + to, for; put up with, do away with, keep up with, come down from, drive on to, stay away from*
I'm off for a swim. I'm going down to the beach. I find it difficult to keep up with you. We drove on to Oxford.

Citoslovčia (Interjections)

- význam bežných citoslovies – nálada, city, hnev, prekvapenie, radosť upozornenie: *O! Oh! Ouch! Oh no! Ah, hm, hmm, Hey! Alas! Bravo! Wow! Sh! Whoops! Boo! Mmm! Huh?*
- označujúce zvuky: *bang, mew, cock-a-doodlo-doo*

Iné slovné druhy ako citoslovčia:

- podstatné mená: *Help! Heavens! Hell!*
- príslovky: *Well,...why!*
- celé vety: *What on Earth do you want?*

6.5 SYNTAKTICKÁ ROVINA

Žiak vie správne usporiadať slová vo vete, správne vytvára jednoduché i zložené súvetia (vrátane použitia interpunkcie), vie urobiť ich morfosyntaktický rozbor (určiť vetné členy, typy viet podľa obsahu, členitosti a zloženia), vie správne vytvoriť aj vetu, v ktorej sa narúša pravidelnosť vetnej stavby a polovetné konštrukcie (napríklad infinitívne a prechodníkové).

Slovosled (Word order)

Oznamovacie vety

- priamy slovosled (SVOMPT): *He saw me by chance at the station two days ago.*
- inverzia:
 - s väzbou *there is/there are*: *There was a man at the door.*
 - po výrazoch *so, neither, nor*: *I understand. So does he. I don't understand. Neither does he. She despised him; so did they all. She hadn't known much about life, nor had he.*
 - pri zdôrazňovaní po výrazoch so záporným významom: *Never had he eaten such a huge meal. Nowhere will you come across a more hospitable nation.*
 - po výrazoch *only* a *no*: *Only when she herself became a parent did she realize the value of her parent's advice. On no account will I compromise my ideas.*
 - v podmienkových súvetiach (po vynechaní *if*): *Should you ever come to London, I'll show you around. Were he to realize the danger he was in, he would not proceed with his plan. Had you arrived earlier, you would have seen it.*
 - s výrazmi *hardly...when, no sooner...than*
- zmena slovosledu na vyjadrenie dôrazu, kontrastu, náväznosti a pod.:
 - fronting: *What she's doing here, I don't know! Such things you must tell me. The trouble is, he's so lazy. The fact remains that we still have no definite date.*
 - clefting: *It was his voice that held me. What I want is something to eat, now!*

Opytovacie vety

- zisťovacie: *Does she know it?*
- doplňovacie: *Who knows? Where is he going?*
- vylučovacie: *Will he go with us or stay at home?*
- krátke prídavné otázky: *You have met him before, haven't you? I am right, aren't I? She mustn't drink cold water, must she? She isn't late, is she?*
- nepriama otázka: *I wonder how old she is. I asked him what to do. Could you tell me where the station is?*

Zápor

- v podmetovej časti: *Nobody answers. Nothing has happened.*
- v prísudkovej časti: *I haven't met him for a long time. There was nothing interesting at school.*

Rozkazovacie vety: *Open your books. Let's go to the cinema. Go and buy yourself a new pair of shoes.*

Zvolacie vety: *What a nice day!*

Poradie príslovkových určení: *He did it deliberately at his office yesterday.*

enough: *old enough, enough time*

Výpustka (ellipsis): *Anybody at home? Any questions? Sorry, I haven't phoned you.*

Vetné členy

Podmet

- osobný: *The Foreign Secretary had to admit it.*
- neosobný: *It was raining all night.*
- formálny: *It is easy to learn it by heart. There are children in the playground.*
- neurčitý: *One never knows. You never know. They say it's going to snow tomorrow.*
- zhoda podmetu a prísudku: *The girls are playing with dolls. The police have appeared unexpectedly. Neither Mary nor Lucy likes maths. Both of these restaurants are very good. The news is important for me. The team are going to lose the game. A cricket team is made up of eleven players.*

Predmet

- priamy a nepriamy: *They gave her a lot of flowers. They gave a lot of flowers to her. Say it in English. Say it to me. Tell me about it. They sent me a parcel. It was sent to me by post.*

Príslovkové určenie

He was badly injured. I get up at 7 o'clock. I practise tennis three times a week. We could hardly understand a word. The cat is up the tree. We eat to live, we don't live to eat. You must oil the bicycle before starting. I saw it from where I stood.

Spájacie výrazy (linking devices, discourse markers)

- spájajú, organizujú výpoveď a vyjadrujú postoj: *however, nevertheless, actually, by the way, firstly, finally, in the end, indeed, I see, of course, well, right, I mean, you know, mind you, as far as ... is concerned, anyway, moreover, therefore, as I was saying, what I was going to say, all the same, on the one/other hand, is kind/sort of, to be honest, to tell you the truth, more or less, as a matter of fact*
The cost of fuel has gone up. Therefore it is hardly surprising that there has been an increase in the use of public transport.

Vety (Sentences)

Jednoduché: *The old building opposite our school is being pulled down. His firm gave Sam a beautiful gold watch on his retirement.*

Súvetia:

- prirad'ovacie: *My mother was cooking and my father was watching TV. She was clever but her brother was a lazy boy. You can sleep on the couch, or you can go to a hotel. You either love him or hate him. Not only did they break into his office, but they also stole his books.*
- podrad'ovacie:
 - vzťahové: *The lady who/that was waiting for him was his mother. The lady I was looking for was my favourite teacher. The book whose/of which pages are torn is useless. My brother, who is a doctor, lives in London. That's the hotel in which/where we are staying/That's the hotel we are staying in. That's the reason for which/why he dislikes me. It's the only building (which) I've ever seen which is made entirely of glass. He passed the exam, which surprised everyone.*
 - príslovkové:
 - časové: *When I come home, I will ring you up. Write me an email as soon as you arrive at university. As soon as I'm seventeen, I'm going to buy a car. Let's wait till the rain stops. When you've read my book, could you give it back to me? As soon as I've finished it, I'll give it to you. They will move to the new flat when their baby is/has been born.*
 - prípustkové: *In spite of the fact that he did not take part in the meeting, he knew everything. She passed the exam although she did not study hard.*
 - účelové: *She went to the summer camp to earn some extra money. In order not to be recognised, Peter wore a disguise. I turned the light on so that I could see what I was doing. I'll write down the message in order that / so that you may not forget it.*
 - príčinné: *I lent her the money because she badly needed it. Since Mary was the eldest, she looked after the others.*
- podmienkové: *If you study hard, you will pass the exam. If I'm going to be late, I always ring home. If he were a manager, the company would be more profitable. If I had known the truth, I would not have supported him so much. Had she not tried to sell the car, they would never have caught her. If you knew me better, you wouldn't have said that. If we had brought a map with us, we would know where we are. If she had*

given me the information earlier, she'd be coming with us on holiday. If I were rich, I would have bought that painting we saw yesterday. Unless Mary studied hard she wouldn't pass the exam. In case Mary studies hard she will pass the exam. Provided that no objection is raised, we will hold the meeting here. If it hadn't been for the last question, he would have passed the exam.

- *želacie: I wish I could swim. I wish I weren't here. I wish I weren't sitting there. I wish I had passed the English exam. I wish she wouldn't fail. If only I knew that. If only she hadn't written that letter. If only I had behaved a bit better, she might have given me a chance. You wish you'd kept your mouth shut, don't you? I would like to have lived in the eighteenth century. I would rather you didn't smoke in my flat. It's time/It's high time/It's about time you stopped acting like a child.*

Priama a nepriama reč (Direct and indirect speech)

Časová súslednosť: She said, "I can help you."/She said she could help me. He said, "I love you."/He said he loved me. They said, "We have met before."/They told me they had met before. "I will mend it for you," she said./She said she would mend it for me. He asked, "Do you like school?"/He asked me if I liked school. He asked, "Have you met my friend?"/He asked if I had met his friend. Ann said, "Open the window."/She told me to open the window. John said, "Don't open the windows."/John asked me not to open the windows.

Čas sa nemení: Copernicus concluded that the Earth goes round the Sun. He said that his father died in 1987. He said I must not smoke here.

Slovesá uvádzajúce nepriamu reč: say, tell, ask, advise, inform, suggest, decide, promise, apologize, repeat, blame for, deny, insist, warn

She apologised, and promised not to do it again. He explained why he hadn't come the day before. Tom suggested that I should look for another job/that I look for another job/that I looked for another job. He insisted on paying the bill.

Slovesné väzby (verb patterns) v nepriamej reči: I advised him to look for a new job. She admitted that she had made a mistake. He denied stealing the money. She agreed to do it.

Skracovanie vedľajších viet prechodníkom prítomným a minulým, činným a trpným: Walking in the street I met him. Having come late, I had to apologise. Being invited to the party we had to buy a present. The job finished, we went home straight away. His mother being ill, John took her to hospital. Before leaving he gave me a present. Having been beaten so many times, he decided to fight back. Made in Switzerland, these watches are of high quality. Having run the marathon, he was exhausted.

7. INTERKULTÚRNE VEDOMOSTI

Žiak sa vie primerane vyjadriť k nižšie uvedeným reáliam, ktoré sa týkajú života a kultúry anglofónnych krajín. Je schopný hľadať súvislosti medzi vlastnou kultúrou a kultúrou cieľovej krajiny, vníma a uvedomuje si spoločné črty i odlišnosti jednotlivých kultúr, porovnáva a dokáže sa vyjadriť najmä k/ku:

- a. charakteristike krajiny – fyzická a ekonomická geografia (aj národné parky, výnimočné prírodné úkazy, zvláštnosti), administratíva, skladba obyvateľstva, náboženstvo,
- b. politickej scény – systém vlády, prehľad o súčasnom dianí v krajine, zahraničná politika,
- c. anglofónnemu svetu – prehľad o krajinách, v ktorých je oficiálnym jazykom angličtina,
- d. významným medzníkom z histórie v časovej následnosti;
- e. prehľadu o vývine anglického jazyka, rozdielu medzi britskou a americkou angličtinou,
- f. prehľadu o literatúre a významných autoroch Spojeného kráľovstva a USA,
- g. významným predstaviteľom kultúry a umenia Spojeného kráľovstva a USA (filmové, hudobné, výtvarné umenie), významným kultúrnym a architektonickým pamiatkam,
- h. významným vedcom a vynálezcom a dôležitým objavom v oboch krajinách,
- i. gastronómii/specialitám americkej a britskej kuchyne a spôsobu stolovania,
- j. sviatkom, významným dňom a s nimi spojeným zvykom a obyčajam, životnému štýlu, typickým športom,
- k. hlavným mestám krajiny – Londýn, Washington D.C. (kultúra, architektúra, obyvateľstvo, pamiatky atď.); New York,
- l. vzdelávaciemu systému,
- m. sociálnemu systému,
- n. prehľadu masových médií.

Použitá literatúra

1. ALEXANDER, L. G. *Longman English Grammar*. London: Pearson Longman. 2004. 374 s. ISBN 9780582558922.
2. BEACCO, J.-C. *Les dimensions culturelles des enseignements de langue*. Paris: Hachette. 2000. 192 s. ISBN 2011551579.
3. BÉREŠOVÁ, J. a kol. 2002. *Katalóg cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka – úroveň B1 a B2*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2002. 35 s.
4. *English Profile. Introducing the CEFR for English. Version 1.1*. UCLES/CUP. 2011. 64 s. ISBN 9781907870453.
5. GADUŠOVÁ, Z. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z anglického jazyka. Úroveň B2*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2009. 74 s. ISBN 9788089225798.
6. HAIS, K. *Anglická gramatika*. SPN-Mladé letá. 2006. 493 s. ISBN: 8010010928.
7. HORNBY, A. S. a kol. *Oxford Advanced Learner's Dictionary of Current English*. Oxford: OUP. 2005. 1780 s. ISBN 9780194001021.
8. *Inovovaný ŠVP pre gymnáziá so štvorročným a päťročným vzdelávacím programom; Jazyk a komunikácia; Anglický jazyk, úroveň C1*. Bratislava: ŠPÚ, 2015. Dostupné na internete: http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/inovovany-statny-vzdelavaci-program/druhy_vyucovaci_jazyk_uroven_c1_g_5_r.pdf
9. *Longman Exams Dictionary: Your Key to Exam Success*. Pearson Longman. 2006. 1832 s. ISBN 9781405818605.
10. *Macmillan English Dictionary: for Advanced Learners*. Macmillan Education, Limited. 2007. 1748 s. ISBN 9781405025263.
11. NORTH, B., ORTEGA, A., SHEEHAN, S. *A Core Inventory for General English*. British Council, EAQUALS. 2010. 71 s. ISBN 9780863556531.
12. *Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. (Franko, Š: slovenský preklad)*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2013. 252 s. ISBN 8085756935. Revidované vydanie 2013.
13. ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV. *Cieľové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka, úroveň B2*. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2008. 24 s. http://www.statpedu.sk/sites/default/files/dokumenty/cielove-poziadavky-na-maturitne-skusky/anglicky_jazyk_b2_cp.pdf